שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

מבחן מסכם: מסכת סנהדרין: "כל המקיים נפש אחת"

זמן: 45 דקות · 100 נקודות. קראו כל שאלה עד הסוף. ציטוטי המקורות במבחן הועתקו מדפי השיעורים ביחידה; פירושים מסומנים כפירוש.

1. **חלק א: שאלות בחירה (30 נק') – הקיפו את התשובה הנכונה. 6 נק' לכל שאלה.**
לפי רש"י, למה בית הדין "מאיים" על העדים בדיני נפשות? **(6 נק')**
א. כדי שיעידו מהר.
ב. כדי שלא יעידו עדות שקר.
ג. כדי שיפחדו מהנאשם.
ד. כדי שלא יבואו להעיד בכלל.

2. מה ההבדל בין דיני ממונות לדיני נפשות, לפי המשנה? **(6 נק')**
א. בדיני ממונות אין צורך בעדים.
ב. בדיני ממונות עד שקר יכול לשלם ולתקן; בדיני נפשות האחריות היא גם על הצאצאים שלא ייוולדו.
ג. בדיני נפשות מותר להעיד מאומד (השערה).
ד. אין הבדל – בשניהם הדין זהה.

3. מה לומדת המשנה מכך שבסיפור קין והבל כתוב "דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים" ולא "דם אחיך"? **(6 נק')**
א. שקין הרג שני אחים.
ב. שהבל צעק לפני מותו.
ג. שבהריגת אדם נפגע גם דמם של כל הצאצאים שהיו יכולים להיוולד לו.
ד. שקין חזר בתשובה.

4. מהו הטעם "מפני שלום הבריות" לכך שנברא אדם יחידי? **(6 נק')**
א. שלא יאמר אדם לחברו "אַבָּא גָּדוֹל מֵאָבִיךָ".
ב. שכל אדם יהיה שליט בעולם.
ג. שלא יהיו מלחמות בין בעלי חיים.
ד. שכל משפחה תגור במקום אחר.

5. מתי אומרים לאדם "יַתּוּשׁ קְדָמְךָ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית"? **(6 נק')**
א. כשהוא עצוב ומרגיש חסר ערך.
ב. כשהוא מתגאה ("תָּזוּחַ דַּעְתּוֹ עָלָיו").
ג. כשהוא שוכח לברך.
ד. כשהוא מזיק לבעלי חיים.

6. **חלק ב: מושגים, ארמית ומבנה (30 נק')**
הסבירו את המונחים מהמשנה (2 נק' לכל מונח). **(8 נק')**

מונח	אוֹמֶד	שְׁמוּעָה	זַרְעִיּוֹתָיו	מִתְכַּפֵּר לוֹ
הסבר				

7. רש"י מפרש את המשפט "בשבילי נברא העולם": "כלו' חשוב אני כעולם מלא לא אטרד א"ע מן העול' בעביר' אחת". הסבירו במילים שלכם: איך המשפט "בשבילי נברא העולם" יכול לשמור על אדם מעבירה? **(11 נק')**

8. לפי הברייתא, מה היו אומרים הצדיקים ומה היו אומרים הרשעים, אילו כל אחד היה בא מאב ראשון אחר? מה הבעיה בכל משפט, לפי רש"י? **(11 נק')**

9. **חלק ג: הבנת הנקרא (25 נק') – קראו את הקטע (סנהדרין לז ע"א, המשנה) וענו על השאלות.**

> וּלְהַגִּיד גְּדוּלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָדָם טוֹבֵעַ כַּמָּה מַטְבְּעוֹת בְּחוֹתָם אֶחָד – כּוּלָּן דּוֹמִין זֶה לָזֶה, וּמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טָבַע כָּל אָדָם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאֵין אֶחָד מֵהֶן דּוֹמֶה לַחֲבֵירוֹ. לְפִיכָךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד חַיָּיב לוֹמַר: בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם.

א. השוו: מה קורה כשאדם טובע מטבעות בחותם אחד, ומה קורה כשהקב"ה "טובע" בני אדם? **(8 נק')**

ב. רש"י מפרש "חותם": "היינו אותו ברזל שהצורה חקוקה בו". מהו "החותם" של בני האדם לפי המשנה, ומה זה מלמד על גדולתו של הקב"ה? **(8 נק')**

ג. המשנה מסיימת: "לְפִיכָךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד חַיָּיב לוֹמַר: בִּשְׁבִילִי נִבְרָא הָעוֹלָם". איך הסוף הזה קשור לדימוי המטבעות? מה הוא מלמד על כל אדם בכיתה? **(9 נק')**

10. **חלק ד: שאלת חשיבה (15 נק')**
"בשבילי נברא העולם" (המשנה) מול "יתוש קדמך במעשה בראשית" (הברייתא): האם יש סתירה? הסבירו איך אפשר להחזיק בשני הרעיונות יחד, ותנו דוגמה למצב שבו צריך כל אחד מהם. **(15 נק')**